LUONTO JA YMPÄRISTÖ

Vieraspetoja, kuten supikoiria ja minkkejä, pyydetään aktiivisesti, mutta vain murto-osaa hyödynnetään jollain tavalla. **PUHEENJOHTAJA KAARLO NYGRÉN, LUONNONTURKISYHDISTYS**

Runsastuva norppakanta syö Perämeren kalat

Itämerennorppien määrä näyttää kääntyneen kasvuun. Kalastajat olisivat valmiita sallimaan niiden metsästyksen. Tutkijat haluavat lisätietoa norppien liikkeistä.

PETRI TIMONEN

Satelliittiseurantalaite liimataan norpan selkään. Laite pysyy paikallaan huhti–toukokuun karvanvaihtoaikaan saakka.

Perämeren alueen kalastajat uskovat, että itämerennorppien määrä on kasvussa.

”Syksyisin ei meinaa pyynnistä tulla mitään, kun norppia on niin paljon”, sanoo Raahen edustalla kalastava **Mikko Viitanen**.

”Norpat käyvät rysillä, mutta verkkopyyntiä ne haittaavat vielä enemmän. Jo norpan läsnäolo pyydyksen ympärillä riittää hätyyttämään kalat pois. Verkosta norppa repii kalat samaan tapaan kuin halli”, Viitanen kuvaa.

Toistaiseksi tutkimustietoa on kertynyt lähinnä harmaahylkeiden eli hallien aiheuttamista vahingoista. Koska hallit ovat isokokoisia ja niitä on runsaasti, ne aiheuttavat norppia suuremmat vahingot kalastajille.

Paikallisesti tilanne saattaa kuitenkin olla toinen. Valtaosa itämerennorpista elää Perämeren alueella.

Norpat liikkuvat laajalla alueella

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos (Rktl) ja Itä-Suomen yliopisto ovat alkaneet tutkia, millaisia vahinkoja itämerennorpat aiheuttavat.

Tutkijat kiinnittivät viime syksynä satelliittiseurantalaitteen kahdeksaan norppaan Raahessa ja Simossa.

Ensimmäiset tiedot norppien liikkeistä ovat yllättäneet. Itämerennorpan on aikaisemmin uskottu olevan paikallinen laji. Nyt kaksi seurantanorppaa on liikkunut satoja kilometrejä etelään, Viron rannikolle.

”Voi olla, että ne ovat virolaisia yksilöitä, jotka ovat olleet kesällä Perämerellä ja ovat nyt palanneet poikimaan Riianlahdelle”, tutkija **Mervi Kunnasranta** Itä-Suomen yliopistosta arvelee.

Vastaavaa pesäpaikkauskollisuutta on jäämerennorpilla.

Rktl:n tutkimuspäällikkö **Nina Peuhkuri** epäilee, että syksyn poikkeukselliset säät ovat sekoittaneet norpat.

”Alkutalvi oli poikkeuksellinen. Jäätä ei juuri ollut Perämerellä. Olisiko niin, että tiineet yksilöt ovat lähteneet etsimään poikimisalueita toisaalta?” hän spekuloi.

Kalastajien kannalta uutiset norppien oletettua suuremmasta elinpiiristä ovat huonoja.

”On ollut puhetta, että norppia voitaisiin pyytää paikallisesti poikkeusluvalla. Mutta kun norpat eivät olekaan paikallisia”, Viitanen sanoo.

Kalastajien mielestä norppakanta on runsastunut siinä määrin, että niiden metsästys tulisi sallia.

Oppiiko norppa kalastamaan rysästä?

Harmaahylkeistä tiedetään, että tietyt urosyksilöt oppivat etsimään ravintoa kalastajien rysistä. Tutkijat aikovat nyt selvittää, toimivatko itämerennorpat samalla tavoin.

Kaksi satelliittiseurantaan päätyneistä norpista saatiin kiinni, kun ne ruokailivat rysissä. Loput kuusi pyydettiin tarkoitukseen kehitetyillä verkoilla, ja ne edustavat siten satunnaista otosta itämerennorpista.

Toistaiseksi norppa-aineisto on sen verran pieni, että norppien ruokailutaipumuksista ei Kunnasrannan mukaan voi tehdä pitkälle vietyjä johtopäätöksiä.

Satelliittiseurannasta selviää kuitenkin, jos osa yksilöistä liikkuu ainoastaan kalanpyydysten lähistöllä.

”Tämän tiedon pohjalta voidaan jatkossa arvioida, miten isot vahingot itämerennorppa aiheuttaa kalastajille Perämeren alueella.”

Norppien seuranta jatkuu loppukevääseen saakka.

Ensi kesänä seurantaan otetaan uudet kymmenkunta norppaa.

Norppien liikkeet keskeiseen verkko- ja rysäkalastusaikaan pyritään saamaan selville aloittamalla seuranta viimesyksyistä aikaisemmin.

HELI VIRTANEN

Itämerennorppien liikkuminen

Kahdeksan seuratun norpan reitit 11/2011–2/2012

FAKTAT

Itämerennorppa

Itämerennorppia on noin 10 000.
Valtaosa elää Perämerellä.
Pituus 100–160 senttimetriä.
Paino 45–90 kiloa.
Rauhoitettu muualla Itämerellä, mutta Pohjanlahdella kalaverkkojen läheisyydessä sitä on saanut pyytää luvanvaraisesti vuodesta 2010 alkaen.
Pyyntikiintiö 30 yksilöä.

Harmaahylje eli halli

Harmaahylkeitä on noin 24 000.
Valtaosa elää Selkämeren, Ahvenanmeren ja Suomenlahden alueella.
Pituus uroksella 2,3 metriä, naaraalla noin 2 metriä.
Paino uroksella jopa 300 kiloa, naaraalla vajaat 200 kiloa.
Riistaeläin, jonka metsästykseen tarvitaan Suomessa pyyntilupa.
Pyyntikiintiö 1 050 Manner-Suomessa ja 450 Ahvenanmaalla.

Luonnonturkisten arvostusta halutaan parantaa

ILOMANTSI (MT)
Luonnonturkisten hyödyntäminen on lopahtanut viime vuosikymmeninä ja vain viitseliäimmät metsästäjät ovat ottaneet nahkoja talteen.

Luonnonturkisyhdistyksen puheenjohtajan **Kaarlo Nygrénin** mielestä nykytilanne on sietämätön.

”Vieraspetoja, kuten supikoiria ja minkkejä, pyydetään aktiivisesti, mutta vain murto-osaa hyödynnetään jollain tavalla. Se ei ole metsästyksen etiikan mukaista.”

Yhdistyksen tavoite on nostaa luonnonturkisten arvostusta ja lisätä talteenottoa.

”Tätä on yritetty ennenkin, mutta me aiomme tehdä sen herättämällä vaateteollisuuden ja turkistuotemarkkinoiden kiinnostuksen.”

Oma tuotemerkki

Yhdysvallat, Kanada ja Venäjä ovat suurimmat luonnonturkisten tuottajat. ”Meidän tehtävänä on herätellä markkinoiden mielenkiinto ja kertoa, että tällaista materiaalia on säännöllisesti saatavilla”, kuvailee Nygrén.

Luonnonturkisyhdistys on rekisteröinyt oman, Wild Finnish Fur -tuotemerkin (WFF). Merkki varmentaa, että tuote on suomalaista luonnonturkista, laillisesti haltuunotettua ja eettisesti kestävää.

Tuotemerkki kiinnitetään yhdistyksen tuottajan, eli metsästävän jäsenen turkisnippuun. Jokaisella jäsenellä on oma tunnus, jonka perusteella turkis on jäljitettävissä pyyntialueeseen asti.

Turkikset ja eläinten tappaminen ovat kuumia aiheita. Metsästäjien yhteystietoja yhdistys ei luovuta eteenpäin, sanoo Nygrén. ”Yhdistys antaa tarvittaessa vakuutuksen tuotteen alkuperästä ja pyyntialueesta.”

Tällä hetkellä yhdistyksellä on kolminumeroinen luku tuottajia, joilla jokaisella on oma tunnus.

”Tavoitteenamme ei ole haalia isoa määrää metsästäjiä jäseniksi. Haluamme tuottajiksi metsästäjiä, jotka tunnetaan ja jotka käyttävät vain hyväksyttyjä pyyntimenetelmiä. Aloittelijoita emme ota mukaan ollenkaan.”

Kohtuullinen korvaus

Tällä hetkellä esimerkiksi näädän nahasta maksetaan 20–30 euroa ja minkin, ketun ja supikoiran nahasta 10 euroa.

Turkiksesta maksetun korvauksen pitäisi olla kohtuullinen, sellainen, että se kannustaisi hyödyntämään turkiksen lepikkoon heittämisen sijaan. Jokaisella nahalla on tarina, toteaa Nygrén.

”Kyse on ennen kaikkea arvoista.”

Yhdistys ei käy turkiskauppaa, se ei osta eikä myy nahkoja. ”Meidän tehtävänä on saada turkisketju tuottajalta ostajalle mahdollisimman lyhyeksi.”

SARI PENTTINEN

NIKO NYRHINEN

Näihin näätiin kiinnitetään Luonnonturkisyhdistyksen Wild Finnish Fur -tuotemerkki (WFF). Merkki varmentaa, että turkis on suomalaista luonnonturkista, laillisesti haltuunotettua ja eettisesti kestävää.

Pienpetopyynti on vienyt mennessään

ILOMANTSI (MT)
Runsaat 10 000 ajokilometriä, 119 minkkiä ja 53 näätää. Siinä tilastotietoja ilomantsilaisen **Pertti Jeskasen** viime vuodesta.

”Kyllähän joku pitää minua varmaan kylähulluna”, toteaa Jeskanen pilke silmäkulmassa harrastuksestaan. Hän kertoo käyvänsä usein töiden jälkeen sekä viikonloppuisin kokemassa loukkuja ja myös hiihtämässä näätien perässä.

Jeskasen lisäksi todella innokkaita pienpetopyytäjiä Ilomantsissa asuu arviolta kymmenkunta. ”Sitten on niitä, jotka lähtevät kyllä innokkaasti kettupassiin, kun soitto tulee”, sanoo **Jari Kauppinen**, pienpetojen metsästäjä hänkin.

Sekä Kauppinen että Jeskanen ovat metsästäneet ja liikkuneet luonnossa pienestä pitäen. Kauppista kiehtoo etenkin ketun pyynti ajokoiralla ja Jeskasta näätien sekä minkkien pyynti.

”Kettuja tulee kaudessa saaliiksi yleensä noin 15 kappaletta. Niistä hyväturkkiset yksilöt päätyvät jatkojalostukseen”, kertoo Kauppinen.

Nahat jatkojalostukseen

Jeskanen kertoo, että hänen pyytämiensä minkkien ja näätien nahat ovat tähänkin mennessä päätyneet jatkojalostukseen. Tulevaisuudessa niissä on Wild Finnish Fur -tuotemerkki. Hän nylkee ja laittaa nahan taanalle, muun muokkaamisen hän jättää nahan ostajalle.

Jeskanen pyytää pienpetoja pääasiassa loukuilla ja heti tappavilla raudoilla. Parhaimmillaan loukkuja on pyynnissä lähes 100 kappaletta, tällä hetkellä 40–50.

Loukkujen paikat ovat vakiintuneet samoiksi vuosien saatossa, jos saalista on tullut. Vaikka kyse on heti tappavilla raudoilla varustetuista loukuista, ne on syytä tarkastaa säännöllisesti, sillä saalis kiinnostaa metsäneläimiä.

Esimerkiksi päästäiset saattavat syödä loukkuun jääneen eläimen aivan ontoksi ja nyppiä karvaa.

Ahma vie jäisenkin saaliin mennessään, kun taas ilvekselle kelpaa vain tuore. Myös tiaiset saattavat innostua nyppimään turkkia pesätarpeisiin.

SARI PENTTINEN

Näädän nylkeminen ja nahan laittaminen taanalle kestää puolisen tuntia, kertoo Pertti Jeskanen.

FAKTAT

Villi suomalainen turkis

Syksyllä 2010 perustettu Luonnonturkisyhdistys ry on rekisteröinyt Villi suomalainen turkis (Wild Finnish Fur, WFF) -tavaramerkin.
Tavaramerkillä rekisteröidyt luonnonturkisten ja muiden raaka-aineiden keräilijät osoittavat materiaalin luonnollisen alkuperän, haltuunoton laillisuuden ja eettisen kestävyyden.
Yhdistyksen tarkoitus on lisätä luonnonturkiseläinten tunnettavuutta ja mahdollisimman laajaa sekä asianmukaista hyödyntämistä. Yhdistyksen kotisivut http://luonnonturkisry.fi/

Ruotsi kielsi lohen pyynnin ajosiimalla

Ruotsi kieltää lohen pyynnin ajosiimalla Itämerellä 1. maaliskuuta tehdyllä päätöksellä. Syy kieltoon on, että kuluvan vuoden kiintiö on kalastettu loppuun.

Viranomaisten mukaan päätös on osa ratkaisuja, joilla halutaan suojella Itämeren luonnonvaraista lohikantaa.

”Tiedämme, että päätös aiheuttaa vaikeuksia eteläisen Itämeren ammattikalastajille. Tarkoitus on kuitenkin luoda tulevaisuuteen kestävät edellytykset lohen kalastukselle”, sanoo **Jarl Engqvist** Fiskejournalen-lehdessä.

Ruotsin ammattikalastajilla on mahdollisuus kalastaa tänä vuonna 13 731 lohta Itämeren kiintiössä. Pääosa saaliista saadaan ajosiimalla, ja siksi sen käyttö on kielletty 5. maaliskuuta alkaen. Kielto on voimassa vuoden loppuun.

Ruotsin kalastusviranomaiset ovat jo aiemmin päättäneet, että lohen pyynti kielletään avomerellä Itämerellä vuonna 2013. Osin tästä johtuen ammattimainen lohen kalastus rysillä lähellä rannikkoa voi jatkua.

MT

Ruotsin päätös voi vielä muuttua

Ruotsi voi joutua perumaan vielä päätöksensä kieltää lohen ajosiimakalastus Itämerellä, arvioi kalastusneuvos **Markku Aro** maa- ja metsätalousministeriöstä.

Aro perustelee näkemystään sillä, että Ruotsi kielsi turskan pyynnin aikanaan heikon kannan aikana kokonaan, vaikka kalastajilla oli EU:n kiintiötä jäljellä. Kalastajat valittivat Brysseliin ja turskan pyynnin kielto kumottiin.

Aron mukaan Itämerellä vain kaksi suomalaista alusta pyydystää ajosiimalla lohta, kiintiö on 4 000 kalaa.

Baltian maiden kalastajat eivät ole kiinnostuneita lohesta, he pyydystävät silakkaa. Latvialla on iso kiintiö lohen pyyntiin.

Puolan lohen kalastuksen kiintiö Itämerelle on niin pieni, että kalastuksen olisi pitänyt jo loppua, Aro sanoo.

”Venäläisten touhuista emme tiedä mitään, meiltä puuttuu keskustelufoorumi lohiasioissa, EU:n kalastuskumppanuussopimus ontuu.”

Itämeren lohen pyynnistä on kiistelty kauan. Vahvin omien etujen valvonnan rintamalinja kulkee meripyynnistä ja jokivarsien pyynnistä hyötyvien tahojen välissä.

WWF kehottaa olemaan ostamatta

WWF suositteli äskettäin kauppoja ja ravintoloita olemaan ostamatta Itämeren lohta. Itämeren lohen tämän vuoden kalastuskiintiöt ovat kaukana kestäväksi määritellystä, perustelee WWF Suomen meriohjelman päällikkö **Sampsa Vilhunen**.

Itämeren pääaltaalla ja Pohjanlahdella luonnon lohta saa EU:n kiintiön mukaan kalastaa tänä vuonna runsaat 122 000 kappaletta. Tutkijoiden kannattama kestävän kalastuksen ehdotus oli vajaat 53 000.

JUHA AALTOILA

Natura-verkosto laajenee avomerelle

Natura 2000 -verkosto laajenee viidellä avomerelle sijoittuvalla suojelualueella.

Suojeltavien alueiden pintaala on yhteensä 30 000 hehtaaria, ja ne sijaitsevat Suomen aluevesillä ja sen ulkopuolisella talousvyöhykkeellä. Alueet suojellaan niiden hiekkasärkkien ja riuttojen vuoksi.

Alueet ovat Länsiletto Kotkan ja Pyhtään edustalla, Luodematalat Pyhtään ja Loviisan edustalla, Sandkallanin eteläpuolinen merialue Porvoon edustalla, Hangon itäinen selkä Hangon ja Raaseporin edustalla sekä Merikalla Hailuodon edustalla.

Muut paitsi Merikalla rajautuvat alueisiin, jotka kuuluvat jo entuudestaan Natura-verkostoon.

Suomen päätös suojella merialueet viedään seuraavaksi Euroopan komissioon, joka tekee päätökset alueiden liittämisestä Natura-verkostoon.

Kolmesta alueesta uudet päätökset

Lisäksi kolme jo aiemmin valmistelussa ollutta aluetta on päätetty liittää Naturaan. Korkein hallinto-oikeus oli palauttanut alueita koskeneet päätökset hallitukselle uudelleen käsiteltäviksi.

Alueet ovat vuollejokisimpukan kannalta tärkeä Vantaanjoki, Långvikenin kapea murtovesilahti Paraisten kaupungissa sekä Suomussalmella sijaitsevan Moilasenvaaran laajennus.

Lisäksi Natura-verkostoon kuuluvaa Vattajanniemen aluetta Kokkolassa laajennetaan noin kymmenellä hehtaarilla.

MT